

Начало > Съдебни процедури > Граждански дела > Съдът на коя държава е компетентен?

Съдът на коя държава е компетентен?

Холандия

1 До кой съд трябва да се подаде исковата молба — до обикновен граждански съд или до специализиран съд (напр. съд по трудовоправни спорове)?

В гражданско-процесуалното законодателство на Нидерландия не са предвидени специализирани съдилища, като например търговски или трудови съдилища. Окръжният съд (*rechtbank*) по принцип е компетентен за всички граждански производства.

2 Ако компетентни са обикновените граждански съдилища (т.е. те са съдилищата, които разглеждат съответния вид казуси), как може да се разбере до кой от тях трябва да бъде подадена исковата молба?

Първоинстанционните съдилища разглеждат всички граждански дела с изключение на делата, определени със закон. Гражданският съд разглежда дела между две страни (физическо или юридическо лице). Гражданският съд няма компетентност по спорове, които попадат в компетентността на административния съд. Това се отнася за споровете с администрацията (публичните власти). Уредбата на холандската съдебна система предвижда три вида съдилища в областта на частното право: окръжни съдилища (*rechtbanken*), апелативни съдилища (*gerechtshoven*) и Върховен съд на Нидерландия (*Hoge Raad Nederlanden*).

От 1 април 2013 г. Нидерландия е разделена на десет съдебни окръга, всеки от които разполага със свой съд: единадесет съдилища с компетентност в четири области. Освен това има четири апелативни съдилища и Върховен съд на Нидерландия.

В окръжните съдилища са създадени организационни единици, известни като „отделения“. Това са районни отделения за административно, гражданско и наказателно право. Съдийските състави могат да са едночленни или многочленни, като многочленният състав се състои от трима съдии. Основният принцип е, че делата на районно равнище, несложните дела и спешните дела се разглеждат от един съдия (едночленен състав). Много семейни дела също се разглеждат от един съдия. Пример за едночленен състав е съдът за малолетни и непълнолетни лица по определени въпроси, засягащи деца. Юридически сложните дела се разглеждат от многочленен състав.

2.1 Има ли разлика между по-нисшестоящите и по-висшестоящите обикновени граждански съдилища (напр. районните съдилища като по-нисшестоящи съдилища и окръжните съдилища като по-висшестоящи такива) и ако да, кой от тях е компетентен по моя казус?

Съдебното дело обикновено започва в окръжния съд. Има четири вида окръжни съдилища:

- по гражданско право (гражданин срещу гражданин),
- по административно право (гражданин срещу публичен орган),
- по наказателно право (правонарушения и престъпления),
- районно отделение.

Апелативни съдилища

Всеки, който не е съгласен с решение на съда, може да обжалва. Жалби по наказателните и гражданските дела се подават в един от четирите апелативни съда. Жалбите по административни дела могат да бъдат разглеждани от следните съдилища в зависимост от предмета:

- апелативни съдилища (*gerechtshoven*),
- съд от последна инстанция по социалноосигурителни въпроси (*Centrale Raad van Beroep*)
- административен съд от последна инстанция по въпроси на търговията и промишлеността (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)
- Държавен съвет (отделение с административна компетентност) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*)

Върховен съд

Върховният съд на Нидерландия е върховният съдебен орган на страната в областта на гражданското, наказателното и данъчното право. Върховният съд може да отменя решения, по-конкретно на апелативните съдилища (това е известно като „касиране“). Върховният съд също така отговаря за запазването на единството на правото и направлява развитието на холандското законодателство.

2.2 Териториална компетентност (съдът в град А или съдът в град Б е компетентен по моя казус?)

В Нидерландия това са окръжните съдилища (*arrondissementsrechtbanken*) на първа инстанция. Жалба срещу решението на първоинстанционния съд може да бъде подадена в апелативния съд. Освен това, „относителната компетентност“ е важна по отношение на въпроса кой от десетте окръжни съда е компетентен: например Амстердамският окръжен съд или Леуварденският окръжен съд — географска компетентност на съда, в който се разглежда делото.

По отношение на международните дела, т.е. делата от транснационален характер, след като бъде установено, че холандският съд има компетентност, местната компетентност се определя от холандското право, освен ако правилото, установяващо международната компетентност, определя и съда с местна компетентност, както е предвидено в член 5, параграфи 1 или 3 от Регламент „Брюксел I“ (Регламент (ЕС) № 44/2001 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела).

2.2.1 Основни правила за териториалната компетентност

В производствата, иницирани чрез призоваване на първа инстанция, основното правило е, че компетентен е съдът по местожителството на ответника (член 99 от Гражданския процесуален кодекс (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). Ако местожителството на ответника в Нидерландия не е известно, компетентен е съдът по реалното местопребиваване на ответника (в Нидерландия).

Сградата на съда в съдебния окръг, където следва да се разгледа дело на районно ниво, може да бъде определена въз основа на приложението към Декрета за субсидиарност на местата за провеждане на заседания (Съдилища) (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) от 10 декември 2001 г. (<http://www.overheid.nl/>).

Правилата за местната компетентност на окръжните съдилища се прилагат *mutatis mutandis*.

За производствата, иницирани с искова молба на първа инстанция, основното правило е, че компетентен е съдът по местожителството на ищеца (или на един от ищците, или на една от заинтересованите страни, посочени в иска) (член 262 от Гражданския процесуален кодекс). Ако местожителството на ищеца в Нидерландия не е известно, компетентен е съдът по реалното местопребиваване на ищеца (в Нидерландия). Ако искът е съчетан с дело, иницирано чрез призоваване, компетентен също така е съдът, който разглежда това дело.

2.2.2 Изключения от основните правила

Правилата, посочени в следващите точки 2.2.2.1, 2.2.2.2 и 2.2.2.3, се отнасят основно за производствата, иницирани чрез призоваване. По отношение на производствата, иницирани с искова молба, където по принцип е компетентен съдът на ищеца, има различни правила за исковете за изменение на издръжка.

Искът за изменение на издръжката на партньор трябва да бъде заведен от ищеца в съда по местожителството на страната, която дължи издръжката. Ако страната, която дължи издръжката, желае да подаде иск за изменение, тя трябва да се обърне към окръжния съд по местожителството на страната, на която се дължи издръжката.

2.2.2.1 Кога може да се избира между съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило) и друг съд?

По отношение на производствата, иницирани чрез призоваване, холандската процесуална уредба включва редица разпоредби, въз основа на които един съд може да бъде компетентен едновременно с компетентния съд, определен по основното правило (съдът по местожителството или реалното местопребиваване на ответника). Това е алтернативна компетентност. Ищецът може да избира между съда, определен по основното правило и съда, определен по алтернативното правило. По-долу тази възможност за избор е изразена със словосъчетанието „също така“.

За производствата, иницирани чрез призоваване, се отнасят следните правила:

Трудови правоотношения

Компетентен по производствата, произтичащи от трудови правоотношения, е също така съдът по мястото, където обичайно се извършва работата (член 100 от Гражданския процесуален кодекс).

Производства, свързани с правата на потребителите

Компетентен по производствата, свързани с правата на потребителите, е също така съдът по местожителството на потребителя или при липсата на местожителство — съдът по реалното местопребиваване на потребителя (член 101 от Гражданския процесуален кодекс).

Непозволено увреждане, деликт и квазиделикт

Компетентен по производствата за непозволено увреждане, деликт и квазиделикт може също така да бъде съдът по мястото, където е настъпило вредоносното събитие (член 102 от Гражданския процесуален кодекс).

Недвижими имоти

Компетентен по производствата, отнасящи се до недвижими имоти, е също така съдът, в чийто район се намира имотът или по-голямата част от имота (член 103 от Гражданския процесуален кодекс). Изключителна компетентност по производствата, отнасящи се до наеми на жилища или наеми на помещения за стопанска дейност, е районният съд, в чийто район се намира наетият имот или по-голямата част от този имот.

Наследства

Компетентен по производствата за наследства е също така съдът по последното местожителство на починалия (член 104 от Гражданския процесуален кодекс).

Юридически лица

Компетентен по производствата, отнасящи се до юридически лица (например прекратяване на юридическото лице, нищожност или валидност на решения на юридическите лица, права и задължения на членовете или съдружниците) е също така съдът по седалището или по място на установяване на юридическото лице.

Несъстоятелност, преустановяване на плащания и реструктуриране на задължения

Компетентен по производствата, свързани с прилагането на правната уредба на несъстоятелността, прекратяването на плащания и реструктурирането на задължения, е също така съдът, в който работи наблюдаващият съдия, а ако не е назначен наблюдаващ съдия — съдът, който се е произнесъл по преустановяването на плащанията (член 106 от Гражданския процесуален кодекс). Законът за несъстоятелността (*Faillissementswet*) също съдържа специални правила по отношение на компетентността и тези правила имат предимство пред правилата за компетентност по Гражданския процесуален кодекс.

Избор на съд

В някои случаи страните по даден договор могат да определят съд, различен от този, който е компетентен по общия ред (член 108(1) от Гражданския процесуален кодекс). Има изключения от тази свобода на избор (член 108(2) от Гражданския процесуален кодекс), които се отнасят до дела за правата на потребителите, наемни отношения и трудови договори. В тези случаи съдът проверява дали има валидна клауза за избор на съд (член 110 от Гражданския процесуален кодекс).

Местожителство на ищеца

Ако с прилагането на горепосочените разпоредби за местната компетентност не може да бъде определен компетентен съд в Нидерландия, член 109 от Гражданския процесуален кодекс предвижда, че по изключение компетентен може да бъде съдът по местожителството на ищеца. Такава хипотеза може да е налице, когато работник желае да призове чуждестранен работодател пред съд в Нидерландия и трудовата дейност не е ограничена до конкретно място, а се извършва в цялата страна. Ако и по този начин не може да бъде определен компетентен съд, казусът се отнася до Хагския окръжен съд.

По отношение на разводите следва да се изтъкне и следното:

Местната компетентност на съда по разводите е определена от член 262 от Гражданския процесуален кодекс. Основното правило е: компетентен е съдът по местожителството на ищеца (или на един от ищците, или на една от заинтересованите страни, посочени в иска), а ако местожителството на това лице в Нидерландия не е известно, компетентен е съдът по реалното местопребиваване на лицето (в Нидерландия).

2.2.2.2 Кога трябва да се избере съд, различен от съда по местожителството на ответника (съд, определен чрез прилагане на основното правило)?

Холандската процесуална уредба съдържа някои специални правила за местната компетентност, които се отклоняват от основното правило.

Прилагането на специалното правило е задължително. В специалните случаи, посочени по-долу, трябва да бъде избран съд, който е различен от съда по местожителството на ответника.

Малолетни и непълнолетни лица

Компетентен по производствата, отнасящи се до малолетни и непълнолетни лица, е съдът по местожителството на малолетното или непълнолетното лице или ако лицето няма такова местожителство в Нидерландия — съдът по реалното местопребиваване на лицето (член 265 от Гражданския процесуален кодекс).

Това не е алтернативно, а специално правило, което замества основното правило. Компетентният съд не е този по местожителството или местопребиваването на ищеца (основно правило за производствата, иницирани с искова молба), а съдът по местожителството на малолетното или непълнолетното лице или ако лицето няма такова местожителство в Нидерландия — съдът по реалното местопребиваване на лицето.

Гражданско състояние

В производствата за допълване, вписване, заличаване или изменение на обстоятелства, вписани в регистрите за гражданско състояние, или на удостоверения, които подлежат на вписване или вече са вписани в тези регистри, компетентен е съдът, в чийто район удостоверението е вписано или следва да бъде вписано (член 263 от Гражданския процесуален кодекс). Съгласно дял първи на гражданския кодекс (*Burgerlijk Wetboek*), за

производства по удостоверения, които подлежат на вписване или вече са вписани в регистрите за гражданско състояние на община Хага, компетентен е Хагският окръжен съд.

Наем на застроен недвижим имот

В производствата, отнасящи се до наемането на застроен недвижим имот или част от такъв имот, компетентен е съдът, в чийто район се намира наетият имот (член 264 от Гражданския процесуален кодекс).

Попечителство над пълнолетно лице, доверително управление на имущество, наставничество

В производствата, отнасящи се до попечителство над пълнолетно лице, доверително управление на имущество *от името на пълнолетни лица* и наставничество, компетентен е съдът по местожителството или при липса на местожителство в Нидерландия — съдът по реалното местопребиваване на лицето, чието попечителство, имот или наставничество е предмет на производството (член 266 от Гражданския процесуален кодекс).

Отсъстващи или липсващи лица; удостоверяване на смърт (член 267 от Гражданския процесуален кодекс)

В производствата, отнасящи се до наследства, компетентен е съдът по последното местожителство на починалото лице (член 268, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс).

В производствата, отнасящи се до отсъстващи или липсващи лица, компетентен е съдът по местожителството, което отсъстващото или липсващото лице е напуснало. Хагският окръжен съд е компетентен по удостоверяването на смърт (член 269 от Гражданския процесуален кодекс). Следователно, член 269 от Гражданския процесуален кодекс изпълнява функциите на предпазна мрежа.

2.2.2.3 Могат ли страните сами да определят за компетентен съд, който при други обстоятелства не би бил компетентен?

Съгласно член 108 от Гражданския процесуален кодекс, страните могат да направят избор на съд в писмена форма. Изборът на съд е възможен само в правоотношения, които могат да бъдат установени свободно от страните. Следователно, когато случаят засяга обществения ред, избирането на съд не е възможно. Примери за такива случаи са някои казуси по семейното право или случаите на несъстоятелност и преустановяване на плащания. В делата, подсъдни на районните съдилища, възможностите за избор на съд са ограничени. Например, не може да се избира съд, ако стойността на иска е до 25 000 евро (независимо от естеството на иска).

Избраният от страните съд по принцип има изключителна компетентност. Страните могат изрично да изключат презумпцията за изключителна компетентност.

В производствата за развод (прекръпяване на брак, съдебна раздяла, прекръпяване на регистрирано партньорство, прекръпяване на брак след съдебна раздяла) се прилага специалното правило по член 270, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс. Съгласно този член, съдът, който няма местна компетентност, в общия случай препраща делото на съд, който има местна компетентност. Според разпоредбата на член 270, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс, това се прави в производството за развод, само ако ответникът (този от съпрузите, срещу когото е заведен искът) възрази срещу компетентността на съда. Мълчалив избор на съд е възможен, когато всички призовани заинтересовани страни се явят и не претендират липса на компетентност, или когато единият от съпрузите не се яви.

3 Когато компетентни са специализираните съдилища, как може да се разбере кой съд следва да бъде сезиран?

В холандското процесуално законодателство не са предвидени специализирани съдилища.

Последна актуализация: 21/08/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.